ARREST VAN HET HOF
VAN 12 NOVEMBER 1974 [1]

Roquette Frères
tegen Franse Regering
(verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door de Tribunal d'instance de Lille)

„Compenserende bedragen"

Zaak 34-74

Samenvatting

Landbouw — Gemeenschappelijke ordening der markten — Conjunctuurbeleid — Koersschommeling munteenheden — Compenserende bedragen — Doel — Verwerkte produkten — Belasting bij invoer uit derde landen
(Verordening nr. 974/71, art. 4 bis, lid 2)

De invoering van compenserende bedragen dient alleen om verstoringen van de landbouwmarkten als gevolg van de koersschommeling van de munteenheden van sommige Lid-Staten te voorkomen; voor de verwerkte produkten moet de compensatie evenredig zijn aan de invloed die de prijzen van het betrokken produkt ondergaan door de toepassing van het compenserend bedrag op de prijzen van het basisprodukt.

De „belasting bij invoer" uit derde landen die volgens artikel 4 bis, lid 2, van verordening nr. 974/71, zoals gewijzigd bij verordening nr. 509/73, de bovengrens aangeeft van de bij ontwaarding ener munteenheid geldende compenserende bedragen, omvat bij produkten welker prijs afhankelijk is van die der produkten waarvoor in het kader van de gemeenschappelijke ordening der landbouwmarkten interventiemaatregelen zijn voorzien, het variabele element dat bedoeld is om met de prijzen der basisprodukten rekening te houden, doch niet het ter bescherming van de nationale industrie ingestelde vaste element.

In de zaak 34-74

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Tribunal d'instance te Lille, in het aldaar aanhangig geding tussen

1 — Procestaal: Frans.

ROQUETTE FRÈRES, naamloze vennootschap naar Frans recht, gevestigd te Lestrem (Département de Pas-de-Calais),

en

FRANSE STAAT, administratie der douane,

om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van sommige bepalingen van 's Raads verordening nr. 974/71 van 12 mei 1971 betreffende bepaalde conjunctuurpolitieke maatregelen welke naar aanleiding van de tijdelijke verruiming van de fluctuatiemarges van de valuta's van sommige Lid-Staten dienen te worden genomen in de landbouwsector, zoals die verordening bij 's Raads verordening nr. 509/73 van 22 februari 1973 is gewijzigd,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: R. Lecourt, President, C. Ó Dálaigh en A. J. Mackenzie Stuart, Kamerpresidenten, A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore (rapporteur) en H. Kutscher, Rechters,

Advocaat-Generaal: A. Trabucchi
Griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

Overwegende dat de feiten, het procesverloop en de opmerkingen gemaakt krachtens artikel 20 van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de EEG kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en het procesverloop

Na de verstoring van sommige wisselmarkten binnen de Gemeenschap als gevolg van speculatieve bewegingen die

met een abnormale toevloed van kortlopend kapitaal gepaard gingen, heeft de Raad der Gemeenschappen bij resolutie van 9 mei 1971 (PB nr. C 58, blz. 1) verklaard er begrip voor te hebben dat de Lid-Staten waar zich een overmatige toevloed van kapitaal had voorgedaan gedurende een beperkte periode de marges waarbinnen de wisselkoersen van hun valuta schommelen ten opzichte van hun huidige pariteit, kunnen vergroten.

Op grond van de overweging dat wanneer in een Lid-Staat de werkelijke wisselkoers sterk afwijkt van de officiële pariteit, zich ernstige moeilijkheden in verband met de goede werking van de gemeenschappelijke landbouwmarkt kunnen voordoen, omdat het handelsverkeer waarop de werkelijke wisselkoers van toepassing is dan kan plaatsvinden tegen een prijs in nationale munteenheid die lager ligt dan de interventie- of aankoopprijs welke in het kader van de communautaire reglementering op basis van de officiële pariteit is vastgesteld, heeft de Raad in verordening nr. 974/71 van 12 mei 1971 betreffende bepaalde conjunctuurpolitieke maatregelen welke naar aanleiding van de tijdelijke verruiming van de fluctuatiemarges van de valuta's van sommige landen dienen te worden genomen in de landbouwsector (PB nr. L 106, blz. 1) onder bepaalde voorwaarden de Lid-Staten die toestonden dat de wisselkoers van hun munteenheid voor handelstransacties de fluctuatiegrens die bij de internationale regeling is toegelaten, in bovenwaartse richting overschrijdt, gemachtigd bij bepaalde importen van landbouwprodukten, respectievelijk bij bepaalde exporten, compenserende bedragen te heffen, respectievelijk toe te kennen.

Deze compenserende bedragen golden volgens artikel 1, lid 2, van verordening nr. 974/71 enerzijds voor produkten waarvoor in het kader van de gemeenschappelijke ordening der landbouwmarkten is voorzien in interventiemaatregelen en anderzijds voor produkten waarvan de prijs afhankelijk is van die van eerstgenoemde produkten en die hetzij onder een gemeenschappelijke ordening der markten vielen hetzij het voorwerp waren van een specifieke regeling krachtens artikel 235 van het EEG-Verdrag.

Volgens de laatste overweging van de considerans van verordening nr. 974/71 dienen compenserende bedragen niet hoger te zijn dan strikt noodzakelijk is om de invloed te compenseren van de monetaire maatregelen op de prijzen van de basisprodukten waarvoor is voorzien in interventiemaatregelen en slechts van toepassing te zijn in die gevallen waarin deze invloed moeilijkheden zou veroorzaken.

Met betrekking tot de berekening van de compenserende bedragen bepaalt artikel 2 van deze verordening dat zij voor produkten waarvoor niet in interventiemaatregelen is voorzien, te weten voor veredelingsprodukten, gelijk zijn aan de invloed die de prijzen van het betrokken produkt ondergaan door de toepassing van het compenserend bedrag op de prijzen van het produkt waarvan zij afhankelijk zijn.

In het begin van 1963 overschreden de op de wisselmarkten van sommige Lid-Staten feitelijk vastgestelde koersen de fluctuatiegrens die bij de op 12 mei 1971 geldende internationale regeling was toegelaten in benedenwaartse richting, en wel in aanzienlijke mate. In zijn verordening nr. 509/73 van 22 februari 1973 tot wijziging van verordening nr. 974/71 (PB nr. L 50, blz. 1) heeft de Raad dan ook bepaald dat er bij invoer onderscheidenlijk uitvoer door de Lid-Staten welker munteenheid zulk een waardedaling had ondergaan, compenserende bedragen zouden worden toegekend c.q. geheven.

Verordening nr. 509/73 heeft aan verordening nr. 974/71 met name een artikel 4 bis toegevoegd, volgens hetwelk in het handelsverkeer met derde landen de bij invoer toegekende compenserende bedragen op de belasting bij invoer en de bij uitvoer geheven compenserende bedragen op de restituties bij uitvoer in mindering worden gebracht, terwijl in het handelsverkeer tussen de Lid-Staten

en met derde landen de compenserende bedragen die ten gevolge van een waardedaling van de betrokken munteenheid van toepassing zijn, de belasting bij invoer uit derde landen niet te boven mogen gaan.

In haar verordening nr. 218/74 van 25 januari 1974 tot vaststelling van de monetaire compenserende bedragen, alsmede van sommige koersen voor de vaststelling daarvan (PB nr. L 24, blz. 1) heeft de Commissie met name vastgesteld dat de Franse muneenheid tot onder de fluctuatiegrens was gedaald en voor die Lid-Staat de monetaire compenserende bedragen, te heffen bij uitvoer en toe te kennen bij invoer van sommige landbouwprodukten, bepaald.

De voor Frankrijk vastgestelde compenserende bedragen zijn, op verzoek van die Staat, van toepassing verklaard vanaf 21 januari 1974, datum waarop de Franse frank is gaan zweven.

Op 13 februari 1974 heeft het Ministerie van Economie en Financiën in het Journal officiel de la République française een kennisgeving betreffende monetaire compenserende bedragen geplaatst, bestemd voor de importeurs en exporteurs van bepaalde landbouwprodukten en voedingsmiddelen.

De vennootschap Roquette Frères, gevestigd te Lestrem (Département du Pas-de-Calais) fabriceert voornamelijk zetmeelhoudende produkten op basis van maïs, die goeddeels voor export bestemd zijn.

De Franse douane verlangt van haar sedert 28 januari 1974 de betaling van monetaire compenserende bedragen over haar exporten van bedoelde produkten — naar Lid-Staten en naar derde landen —.

De vennootschap Roquette stelt uit dien hoofde ultimo augustus 1974 6 572 107,23 Ffr te hebben betaald.

Zij meent deze bedragen ten onrechte te hebben betaald en heeft deswege twee procedures aanhangig gemaakt; krachtens artikel 215, tweede alinea, van het EEG-Verdrag heeft zij voor het Hof een tegen de Commissie gerichte eis tot schadevergoeding ingesteld en tevens heeft zij de Franse douaneadministratie, vertegenwoordigd door de regionaal directeur te Lille, voor het Tribunal d'instance aldaar gedaagd.

Het Tribunal d'instance te Lille heeft bij uitspraak van 30 april 1974 overeenkomstig artikel 177 van het EEG-Verdrag het geding geschorst totdat het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen zich bij wege van prejudiciële beslissing zou hebben uitgesproken over de navolgende vragen:

1. Moet de belasting die volgens artikel 4 bis, lid 2, van verordening nr. 974/71, zoals met name gewijzigd bij verordening nr. 509/73 van 22 februari 1973, op de invoer van herkomst uit derde landen is gelegd, worden geacht voor de produkten bedoeld in artikel 1 dier verordening, lid 2, alinea b, welker prijs afhankelijk is van de prijs van produkten waarvoor in het kader van de gemeenschappelijke ordening der landbouwmarkten interventiemaatregelen zijn voorzien

   a) te zijn samengesteld uit het variabele element dat is bedoeld om rekening te houden met het prijsverschil der basisprodukten èn het vaste element bestemd ter bescherming van de industrie;

   b) dan wel alleen uit het variabele element dat is bedoeld om rekening te houden met de prijzen der basisprodukten?

2. Mocht het Hof deze vraag wat punt a betreft bevestigend beantwoorden, is dan bij gebreke van een compenserend bedrag voor maïs als basisprodukt een gelijktijdige toepassing van compenserende bedragen tot verschillende percentages op zetmeelprodukten welker prijs van de maïsprijs afhangt, in overeenstemming met:

   a) de in de vierde en laatste overweging van de considerans der verordening bedoelde bepalingen van haar artikel 2, lid 2;

b) de beginselen nopens normale mededingingsverhoudingen tussen onderdanen van verschillende Lid-Staten?

De uitspraak van het Tribunal d'instance is op 16 mei 1974 ter griffie van het Hof ingeschreven.

Overeenkomstig artikel 20 van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de EEG zijn op 6 juli 1974, 29 juli 1974 en 9 augustus 1974 schriftelijke opmerkingen ingediend door onderscheidenlijk verzoekster in het hoofdgeding, de Commissie van de Europese Gemeenschappen en de regering van het Koninkrijk Denemarken.

Het Hof heeft op rapport van de Rechter-Rapporteur en de Advocaat-Generaal gehoord, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

Verzoekster in het hoofdgeding, de regering van de Franse Republiek en de Commissie hebben ter terechtzitting van 1 oktober 1974 mondelinge opmerkingen gemaakt.

De Advocaat-Generaal heeft ter terechtzitting van 23 oktober 1974 zijn conclusie genomen.

Ten processe voor het Hof was verzoekster in het hoofdgeding vertegenwoordigd door M. Veroone, advocaat te Lille, de regering van het Koninkrijk Denemarken door de ambassadeur Wandel-Petersen, de regering van de Franse Republiek door G. Sidre, ambassaderaad, en de Commissie door haar juridisch adviseur J. H. J. Bourgeois.

II — Bij het Hof ingediende opmerkingen

A — De eerste vraag

Verzoekster in het hoofdgeding wijst erop dat het EEG-Verdrag strekt tot harmonisatie der mededingingsvoorwaarden voor alle ondernemingen in de Gemeenschap; het stelsel van monetaire compenserende bedragen heeft volgens haar ten doel om met handhaving dier gelijkheid binnen de Gemeenschap — en soms ook met bescherming van de ondernemingen in de Gemeenschap tegen ondernemingen in derde landen — de noodlottige gevolgen van waardeschommelingen der munteenheden te vermijden of te beperken.

Het stelsel van compenserende bedragen betreft dan ook in hoofdzaak basisprodukten en slechts terloops soms ook veredelingsprodukten. Met name uit de overwegingen van de considerans van verordening nr. 974/71 blijkt dat er tussen de heffingen op de basisprodukten en het variabel element van de heffing op de veredelingsprodukten een nauw verband bestaat en dat monetaire compenserende bedragen slechts mogen worden toegepast in gevallen waarin de invloed der monetaire maatregelen tot moeilijkheden voor de basisprodukten leidt.

Volgens artikel 2, lid 2, van verordening nr. 974/71 zijn de compenserende bedragen voor veredelingsprodukten gelijk aan de invloed die de prijzen van het betrokken produkt ondergaat door de toepassing van het compenserend bedrag op de prijzen van het basisprodukt waarvan zij afhankelijk zijn. Men moet constateren dat er wegens de „aftopping" voorzien in artikel 4 bis van verordening nr. 974/71 èn die van verordening nr. 509/73 in de laatste maanden bij invoer van maïs geen enkel compenserend bedrag kon worden geheven: de cif-prijs te Rotterdam voor maïs uit derde landen lag bijna steeds boven de communautaire drempelprijs, zodat de importheffing — en derhalve de belasting bij invoer — nihil was. Is het compenserend bedrag voor maïs gelijk nul, dan geldt dat ook voor zijn invloed op de afgeleide produkten. Door voor de export van zetmeelhoudende produkten compenserende bedragen in te voeren komt men dus in rechtstreekse tegenspraak met de grondbeginselen van het systeem, immers de compenserende bedragen mogen „niet hoger ... zijn dan strikt noodzakelijk is om de invloed te compenseren van de monetaire maatregelen op de prijzen van

de basisprodukten"; men zou bovendien de grondbeginselen der wiskunde geweld aandoen.

Anders dan de Commissie meent, gedogen de artikelen 2, lid 2, 3 en 4 van verordening nr. 974/71, aan hun doelstelling getoetst, dat in casu de volgende wijze van berekening wordt toegepast:

— berekening van het compenserend bedrag voor maïs;

— aftopping ten einde het op maïs toegepaste compenserend bedrag te verkrijgen;

— berekening van het compenserend bedrag voor veredelingsprodukten met behulp van het bedrag dat op basisprodukten wordt toegepast;

— eventueel: aftopping bij veredelingsprodukten: de in artikel 4 bis bedoelde belasting bij invoer behoort zich, wat veredelingsprodukten betreft, alleen uit te strekken tot het variabel element der heffing; (zou men de regels betreffende deze aftopping ook toepassen op het vaste element van de heffing op veredelingsprodukten, dan zou men in geval van uitvoer het vaste element van de invoerheffing ter bescherming van hun industrie eigenlijk ten laste brengen van de exporteurs van veredelingsprodukten).

Door voormelde methode zou men de artikelen 2, lid 2, en 4 met elkander kunnen verzoenen en ontkomen aan het onlogisch en onrechtvaardig resultaat waartoe de door de Commissie voorgestane methode zou leiden.

De Commissie is zich van het abnormale der tegenwoordige situatie zo zeer bewust dat zij zelf aan de Raad een wijziging van artikel 4 bis heeft voorgesteld.

De regeling der monetaire compenserende bedragen berust op het nauwe verband tussen de heffing op de basisprodukten en het variabel element der heffing op veredelingsprodukten; daarentegen bestaat er geen enkel verband tussen het vaste element der heffing, bedoeld ter bescherming van de industrie, en de prijzen der basisprodukten, zodat logischerwijze alleen het variabel element als een op de invoer rustende belasting mag worden beschouwd.

De *regering van het Koninkrijk Denemarken* merkt op dat artikel 4 bis, lid 2, eerste alinea, van verordening nr. 974/71, dat kan worden vergeleken met artikel 55, lid 6, van de Akte nopens de Toetredingsvoorwaarden van 22 januari 1972, bedoeld is om langs de weg van betaling van compenserende bedragen te verhinderen dat de communautaire regeling zou worden gebruikt om in een Lid-Staat de prijzen lager te houden dan die in derde landen c.q. de Gemeenschap. De term „belasting bij invoer" heeft derhalve zowel betrekking op het variabel element van de heffing, bedoeld om in de Gemeenschap voor basisprodukten de verschillen tussen de prijzen in de Gemeenschap en in derde landen te compenseren als op het vaste element dat deel uitmaakt van de gehele communautaire last die bij invoer op veredelingsprodukten rust, ook al gaat het om de bescherming van de veredelingsbedrijven.

De *regering van de Franse Republiek* wil er nader op wijzen dat zij door publikatie van haar mededeling van 13 februari 1974 aan importeurs en exporteurs en door heffing van compenserende bedragen bij export van zetmeelhoudende produkten alleen maar uitvoering heeft gegeven aan verordening nr. 218/74. Nochtans meent zij dat er overeenkomstig het beginsel van verordening nr. 974/71 op de uitvoer van graanderivaten geen compenserend bedrag mag worden geheven wanneer dat niet ook met de graanexport geschiedt.

a) Principieel zij vastgesteld dat het stelsel van monetaire compenserende bedragen is ingevoerd om te voorkomen dat schommelingen der munteenheden buiten de grenzen die bij de internationale regeling zijn vastgesteld, het in de communautaire regeling voorziene interventiestelsel ontwrichten en abnormale prijsbewegingen de gewone conjunctuurontwikkeling op landbouwgebied in gevaar brengen. Gezien deze doelstelling,

ligt in verordening nr. 974/71 duidelijk besloten dat de toepassing der compenserende bedragen in hoofdzaak de basisprodukten betreft en slechts terloops produkten in eerste of tweede graad van verwerking, op welker prijzen in ieder geval slechts een compenserend bedrag kan worden toegepast dat overeenkomt met de doorwerking van het bedrag dat op de basisprodukten wordt toegepast. In casu kon er voor maïs in het geheel geen monetair compenserend bedrag worden voorzien: de cif-prijs te Rotterdam voor maïs uit derde landen was hoger dan de communautaire drempelprijs, zodat de heffing bij invoer — en mitsdien de belasting bij invoer uit derde landen — voor deze grondstof nihil bedroeg.

Bij zetmeelhoudende produkten bestaat de heffing volgens de basisverordening voor granen ('s Raads verordening nr. 120/67 van 13 juni 1967 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector granen, PB blz. 2269) uit een variabel element, overeenkomende met de invloed die van de heffingen op de basisprodukten op de kostprijzen der verwerkte produkten uitgaat, en een vast element — ter bescherming van de verwerkende industrie —. Uit de verwante terminologie die enerzijds wordt gebezigd in artikel 2, lid 2, van verordening nr. 974/71 — inzake de berekening van het monetair compenserend bedrag voor veredelingsprodukten — en anderzijds in artikel 14 van verordening nr. 120/67 — inzake de berekening van het variabel element der heffing op veredelingsprodukten — blijkt duidelijk het verschil tussen het variabel en het vaste element en de onmogelijkheid dit laatste element in aanmerking te nemen wanneer alleen maar de invloed van de schommelingen der grondstoffenprijzen behoeft te worden berekend.

b) Wat de praktische gevolgen betreft dient te worden opgemerkt dat de tegenovergestelde uitlegging der Commissie voor het ruilverkeer met derde landen en voor de mededingingspositie der Franse industriëlen ten opzichte van die in de andere Lid-Staten tot ernstige ontwrichting leidt, zulks in strijd met de bedoeling van het EEG-Verdrag, en wel met name van artikel 40.

De Commissie schijnt deze kwalijke consequenties bovendien stilzwijgend te hebben erkend door op 25 februari en 6 september 1974 met voorstellen tot wijziging van verordening nr. 974/71 te komen; op zijn vergaderingen van 17 en 18 september 1974 heeft de Raad trouwens besloten de toepassing van artikel 4 bis, lid 2, van verordening nr. 974/71 op te schorten.

De *Commissie* wijst erop dat als gevolg van de situatie die door de Franse monetaire maatregelen was geschapen, in het begin van het jaar 1974 de voorwaarden die in verordening nr. 974/71 zijn voorzien voor de vaststelling van compenserende bedragen voor basisprodukten, zoals maïs, èn voor veredelingsprodukten, zoals de zetmeelhoudende produkten, waren vervuld. De ontwikkeling van de prijzen op de wereldmarkt had tot gevolg dat de belasting bij invoer van maïs — de heffing — tot nul teruggebracht dan wel onbetekenend was; en volgens de in artikel 4 bis van verordening nr. 974/71 ten aanzien van de aftopping gegeven regel kan het compenserend bedrag voor maïs deze belasting bij invoer niet te boven gaan. De Franse autoriteiten, die bij verordening nr. 1463/73 van 30 mei 1973 houdende uitvoeringsbepalingen betreffende de monetaire compenserende bedragen (PB nr. L 146, blz. 1) met de uitvoering der aftoppingsregeling werden belast, hebben derhalve een compenserend bedrag van maximaal het hoogste niveau van de heffing dan wel in het geheel geen compenserend bedrag toegepast. Daarentegen blijft de belasting bij invoer voor veredelingsprodukten die krachtens verordening nr. 120/67 zowel een variabel element overeenkomende met de heffing op de desbetreffende basisprodukten, alsmede een vast element ter bescherming van de verwerkende industrie omvat, in ieder geval tot het beloop van dat vaste element van kracht. Volgens de aftoppingsregel mag

het compenserend bedrag voor zetmeelhoudende produkten de belasting bij invoer niet te boven gaan; de Franse autoriteiten hebben het dus teruggebracht tot het niveau van de belasting bij invoer dier produkten, die in casu, gezien de geringe betekenis van het variabel element, beperkt bleef tot het vaste element. De aftoppingsregel leidde er onder deze omstandigheden toe dat het compenserend bedrag dat in verband met de depreciatie van een munteenheid voor het basisprodukt voor maïs was vastgesteld, niet of slechts ten dele werd toegepast en het compenserend bedrag voor zetmeelhoudende produkten, dat wil zeggen voor de veredelingsprodukten, in ieder geval tot het beloop van het vaste element der heffing. Zo was de situatie waartegen verzoekster in het hoofdgeding opkomt.

De in artikel 4 bis gebezigde term „belasting bij invoer" kan echter bij veredelingsprodukten alleen maar slaan op de volledige heffing die volgens verordening nr. 120/67 op deze produkten van toepassing is, dat wil zeggen zowel op het variabel element, overeenkomende met de heffing op het basisprodukt, als op het beschermende vaste element.

Dit volgt alleen al uit de term „belasting bij invoer", een algemene uitdrukking die geen technisch karakter draagt, in de communautaire verordeningen zelden wordt gebruikt en waarmede men in verordening nr. 974/71 kennelijk het oog heeft gehad op de voor externe bescherming bedoelde bedragen waaruit zij mede is opgebouwd.

Ook gezien de wijze waarop de verordening is ingericht kan men de term „belasting bij invoer" niet alleen betrekken op het variabel element der invoerbelasting op veredelingsprodukten: door als plafond de gezamenlijke op bescherming gerichte elementen van de algemene regeling te verkiezen boven het variabele element of, algemeen gezegd, aan het beschermende element de voorkeur te geven boven de belasting bij invoer der basisprodukten, hebben de auteurs der verordening willen voorkomen dat het bij de toepassing tot ernstige praktische moeilijkheden zou komen als gevolg van de verscheidenheid aan variabele elementen waartoe de oorsprong der produkten leidt — en waaruit men dan noodzakelijkerwijze een keus zou hebben moeten doen —.

De stelling van verzoekster in het hoofdgeding moge aantrekkelijk en op het eerste gezicht logisch schijnen; zij kan nochtans in beginsel niet worden aanvaard omdat zij aan het correctiemiddel — de aftoppingsregel — meer gewicht toekent dan aan het stelsel van compenserende bedragen zelf en niet tot verwerkelijking van de wezenlijke bedoeling van dat stelsel kan leiden.

Uit het voorbeeld van het varkensvlees blijkt dat de toepassing van compenserende bedragen op veredelingsprodukten, ook wanneer zij niet op de basisprodukten worden toegepast, geenszins vreemd is aan de doelstelling van verordening nr. 974/71. De externe bescherming welke volgens artikel 4 bis voor de toepassing van het vastgestelde compenserende bedrag als de bovengrens is te beschouwen, bestaat bij varkensvlees uit verschillende elementen waarvan de heffing op het erin verwerkte basisprodukt, het graan, er slechts één is. Zou men in zodanig geval het compenserend bedrag slechts toepassen tot het beloop van de heffing op graan, dan zou het in de intracommunautaire handel in varkensvlees eigenlijk geen toepassing meer vinden en interventie juist gaan leiden tot de speculatieverschijnselen welke men niet door middel van verordening nr. 974/71 wilde voorkomen.

In haar op 25 februari 1974 bij de Raad ingediend voorstel tot wijziging van artikel 4 bis van verordening nr. 974/71 (PB nr. C 20, blz. 7) heeft de Commissie de aftoppingsregel als zodanig willen handhaven en zich de mogelijkheid willen verschaffen er de nodige wijzigingen in aan te brengen ten einde in een totaal gewijzigde internationale conjunctuur bepaalde consequenties, met name ontwrichting der mededinging, te vermijden.

Zij concludeert dat de eerste vraag dient te worden beantwoord als volgt:

De belasting bij invoer, bedoeld in verordening nr. 974/71, artikel 4 bis, lid 2, omvat het variabele en het vaste element van de heffing op veredelingsprodukten krachtens artikel 14 van verordening nr. 120/67.

B — De tweede vraag

Verzoekster in het hoofdgeding is van mening dat op grond van het tweede lid van artikel 2 van verordening nr. 974/71, volgens hetwelk de compenserende bedragen voor produkten welker prijs van die der basisprodukten afhangt overeenkomen met de invloed welke toepassing van het compenserend bedrag op dat basisprodukt op de prijs van het betrokken produkt heeft, bezwaarlijk kan worden aanvaard dat het aftoppen van het compenserend bedrag niet parallel voor basisprodukten èn veredelingsprodukten zou plaatsvinden en dat het vaste element der heffing op veredelingsprodukten ertoe zou leiden dat het daarop toegepaste compenserend bedrag de invloed van het compenserend bedrag op het basisprodukt te boven zou gaan.

Bovendien blijkt uit de overwegingen van de considerans van verordening nr. 974/71 dat het gehele stelsel van compenserende bedragen tegelijkertijd berust op èn beperkt wordt door het risico dat het interventiesysteem, ofwel de prijsregeling der basisprodukten, wordt ontwricht. Het ware moeilijk te begrijpen waarom er op veredelingsprodukten een compenserend bedrag zou moeten worden toegepast wanneer de Raad voor het basisprodukt geen gebruik gemaakt heeft van de mogelijkheid haar geboden in artikel 2, tweede alinea, van artikel 4 bis (dat bij verordening nr. 509/73 in verordening nr. 974/71 is opgenomen) om de aftopping te beëindigen — stellig omdat zijns inziens de situatie, wat het basisprodukt betreft, zulks niet rechtvaardigde —.

Ten slotte zou een verschillende toepassing der compenserende bedragen al naar gelang er sprake is van het basisprodukt of van veredelingsprodukten tot ernstige ontwrichtingen van de mededinging tussen onderdanen van verschillende Lid-Staten leiden.

De *regering van het Koninkrijk Denemarken* betoogt dat de compenserende bedragen voor de veredelingsprodukten volgens artikel 2, lid 2, van verordening nr. 974/71 door de Commissie worden vastgesteld op grondslag van de compenserende bedragen voor de basisprodukten die in de betrokken veredelingsprodukten zijn verwerkt; zij worden echter slechts toegepast voorzover zodanige toepassing zich met artikel 4 bis, lid 2, verdraagt. De gewraakte praktijk is niet in strijd met artikel 2, lid 2.

Voorts heeft het vaste element der heffing tot doel en tot economisch gevolg dat er binnen de Gemeenschap voor veredelingsprodukten hogere prijzen worden gegarandeerd om de hogere kostprijzen van de producenten in de Gemeenschap te dekken. Maar dan moet met dat element rekening worden gehouden wanneer men in voege als voorzien in artikel 4 bis, lid 2, van verordening nr. 974/71 de prijzen indirect wil vergelijken.

Een wijziging van de wisselkoersen leidt normaliter tot verstoring van het prijsevenwicht op de markt. De aanvankelijke „evenwichtsprijs" kan echter worden gehandhaafd met behulp van compenserende bedragen die de gevolgen van wijzigingen der wisselkoersen opvangen. Het economisch effect van het vaste element wordt daardoor niet aangetast en de bescherming wordt gehandhaafd. Een vermindering van het compenserend bedrag overeenkomstig artikel 4 bis, lid 2, van verordening nr. 974/71 leidt slechts tot gedeeltelijke neutralisatie van de schommelingen der munteenheden.

De stelling van verzoekster in de hoofdzaak dat de concurrentie zou worden vervalst, is niet juist; men zou evengoed kunnen beweren dat het gehele stelsel der compenserende bedragen concurrentievervalsend werkt omdat het in één enkele Lid-Staat in een bepaalde sector van het economisch leven het prijspeil con-

stant wil houden. En juist dat heeft men ter verwezenlijking van de beoogde stabiliteit der markten in de landbouwsector willen bereiken.

De argumenten die verzoekster in het hoofdgeding aanvoert ten betoge dat er sprake zou zijn van ontwrichting der mededinging, vermogen niet te overtuigen.

De *Commissie* merkt met betrekking tot de gerezen rechtsgeldigheidskwesties het volgende op:

a) Wat betreft de vraag of de mogelijkheid tot toepassing — als gevolg van de aftoppingsregel — van een compenserend bedrag op het veredelingsprodukt zonder toepassing van een compenserend bedrag op het basisprodukt zich met artikel 2, lid 2, van verordening nr. 974/71 verdraagt: vastgesteld zij dat de betrokken bepaling de Raad niet verbiedt de concrete toepassing van het compenserend bedrag op het basisprodukt te beperken zonder dat in dezelfde mate ook te doen met het veredelingsprodukt. Artikel 2, lid 2, regelt de wijze van berekening van het compenserend bedrag wanneer, zoals in casu, de voorwaarden zijn vervuld waaronder die bedragen moeten worden vastgesteld; het behelst geen nadere voorwaarde — volgens welke er voor het veredelingsprodukt geen compenserend bedrag zou mogen worden vastgesteld of toegepast behalve voorzover er ook op het basisprodukt een compenserend bedrag wordt toegepast —. In de laatste overweging van de considerans van verordening nr. 974/71 wordt trouwens gezegd dat „de compenserende bedragen niet hoger dienen te zijn dan strikt noodzakelijk is om de invloed te compenseren van de *monetaire maatregelen* op de prijzen van de basisprodukten".

Voorts dient te worden bedacht dat de verstoringen waaraan met behulp van het compenserend bedrag op de veredelingsprodukten het hoofd moet kunnen worden geboden niet verdwijnen wanneer, om redenen die met het stelsel der compenserende bedragen niet van doen hebben, het compenserend bedrag niet op het basisprodukt wordt toegepast. In de vierde overweging van de considerans van verordening nr. 974/71 wordt bevestigd dat de toepassing van een compenserend bedrag op het veredelingsprodukt in gevallen waarin de toepassing krachtens de aftoppingsregel met betrekking tot het basisprodukt achterwege blijft, in beginsel geenszins tegen het systeem indruist, immers noch aan de „ontwrichting van het interventiesysteem" noch aan de „abnormale prijsbewegingen welke een gevaar betekenen voor de normale conjuncturele ontwikkeling op landbouwgebied" zou een einde worden gemaakt wanneer de omstandigheid dat de in artikel 4 bis bedoelde „belasting bij invoer uit derde landen", zoals die voor de basisprodukten geldt, als gevolg van de ontwikkeling der koersen op de wereldmarkt tot nihil wordt gereduceerd, er toe leidt dat het compenserend bedrag niet op het basisprodukt wordt toegepast.

Zelfs al mocht artikel 2, lid 2, meer zijn dan een eenvoudig voorschrift, de berekening betreffende, waarin men de rechtmatigheid van het compenserend bedrag dat op het veredelingsprodukt wordt toegepast doet afhangen van de vraag of zulk een bedrag ook op het basisprodukt is toegepast, dan nog doet dat aan de rechtsgeldigheid van artikel 4 bis niet af; in zodanig geval is het te beschouwen als een door de Raad voorziene uitzondering op een door diezelfde Raad vastgestelde algemene regel — artikel 2, lid 2 —.

b) Tegen de stelling van verzoekster in het hoofdgeding, volgens welke haar concurrentiepositie zou zijn verzwakt en de mededinging zou zijn vervalst, kan gemakkelijk worden ingebracht dat ook de door haar zelf voorgestane oplossing tot verstoringen kan leiden. Het achterwege laten van een compenserende heffing bij veredelingsprodukten kan eveneens moeilijkheden in het intracommunautaire ruilverkeer veroorzaken.

Trouwens, het enkele feit dat artikel 4 bis verzoeksters concurrentiepositie zou hebben verzwakt en de mededinging tussen haarzelf en de ondernemingen der

andere Lid-Staten zou hebben vervalst, zou volgens 's Hofs arrest van 24 oktober 1973 (zaak 43-72, Merkur-Außenhandels-GmbH, Jurispr. 1973, blz. 1055) nog niet impliceren dat artikel 4 bis als niet rechtsgeldig is te beschouwen.

De tweede vraag ware derhalve in die zin te beantwoorden dat bij onderzoek niet is gebleken van feiten of omstandigheden welke aan de rechtsgeldigheid van artikel 4 bis van verordening nr. 974/71 afbreuk kunnen doen.

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat het Tribunal d'instance te Lille bij vonnis van 30 april 1974, ingekomen ter griffie op 16 mei 1974, het Hof krachtens artikel 177 van het EEG-Verdrag twee vragen heeft gesteld inzake de uitlegging van de artikelen 2, lid 2, en 4 bis, lid 2, van 's Raads verordening nr. 974/71 van 12 mei 1971 betreffende bepaalde conjunctuurpolitieke maatregelen welke naar aanleiding van de tijdelijke verruiming van de fluctuatiemarges van de valuta's van sommige Lid-Staten dienen te worden genomen in de landbouwsector (PB nr. L 106, blz. 1), zoals die verordening met name is gewijzigd bij verordening nr. 509/73 van 22 februari 1973 (PB nr. L 50, blz. 1), en wel zulks ter beoordeling van de vraag of de toepassing van compenserende bedragen bij de uitvoer van zetmeelhoudende produkten als voorzien in verordening nr. 218/74 van de Commissie van 25 januari 1974 (PB nr. L 24, blz. 1) tot vaststelling van de monetaire compenserende bedragen ter uitvoering van verordening nr. 974/71 zich met die verordening verdraagt;

2 dat in de eerste plaats wordt gevraagd of de belasting bij invoer uit derde landen volgens artikel 4 bis, lid 2, van verordening nr. 974/71, zoals met name gewijzigd bij verordening nr. 509/73, geacht moet worden voor de produkten bedoeld in artikel 1 dier verordening, lid 2, alinea b, welker prijs afhankelijk is van de prijs van produkten waarvoor in het kader van de gemeenschappelijke ordening der landbouwmarkten interventiemaatregelen zijn voorzien

a) te zijn samengesteld uit het variabele element dat is bedoeld om rekening te houden met het prijsverschil der basisprodukten èn het vaste element bestemd ter bescherming van de industrie;

b) dan wel alleen uit het variabele element dat is bedoeld om rekening te houden met de prijzen der basisprodukten;

3 dat voorts voor het geval dat het Hof de eerste vraag wat punt a betreft bevestigend mocht beantwoorden, gevraagd wordt of bij gebreke van een compenserend bedrag voor maïs als basisprodukt een gelijktijdige toepassing van compenserende bedragen tot verschillende percentages op zetmeelprodukten, welker prijs van de maïsprijs afhangt, in overeenstemming is met:

a) de in de vierde en laatste overweging van de considerans der verordening bedoelde bepalingen van haar artikel 2, lid 2,

b) de beginselen nopens normale mededingingsverhoudingen tussen onderdanen van verschillende Lid-Staten;

4 Overwegende dat deze vragen zijn gerezen bij de behandeling van een door verzoekster in het hoofdgeding bij het Tribunal d'instance tegen de Franse douaneadministratie ingesteld beroep, strekkende tot het verkrijgen van restitutie van de compenserende bedragen die zij bij uitvoer van op basis van maïs vervaardigde zetmeelhoudende produkten heeft moeten betalen op een tijdstip waarop er, volgens de onweersproken gebleven verklaringen door partijen voor het Hof afgelegd, krachtens verordening nr. 974/71 bij invoer van dat basisprodukt als gevolg van de stijging der prijzen op de wereldmarkt geen compenserend bedrag behoefde te worden betaald;

5 dat de regering van de Franse Republiek ter zitting heeft verklaard dat de Franse autoriteiten door het heffen van compenserende bedragen bij uitvoer der betrokken produkten alleen maar een juiste uitvoering hebben gegeven aan verordening nr. 218/74 van de Commissie, ofschoon zij die verordening eigenlijk in strijd achtten met de beginselen van 's Raads verordening nr. 974/71;

6 Overwegende dat men in verordening nr. 974/71, zoals nadien aangevuld, de invloed van de verruiming van de fluctuatiemarges van sommige Lid-Staten op de werking der landbouwmarkten heeft willen opvangen door bij invoer van landbouwprodukten geheven c.q. bij uitvoer van die produkten betaalde compenserende bedragen;

7 dat die bedragen volgens artikel 2, lid 1, dier verordening naar gelang van de vastgestelde schommelingen der wisselkoersen worden vastgesteld voor de

basisprodukten waarvoor in het kader van de gemeenschappelijke ordening der landbouwmarkten in interventiemaatregelen is voorzien;

8 dat de compenserende bedragen volgens lid 2 van dat artikel voor verwerkte produkten gelijk zijn aan de invloed die de prijzen van het betrokken produkt ondergaan door de toepassing van het compenserend bedrag op de prijzen van het basisprodukt waarvan zij afhankelijk zijn;

9 dat verordening nr. 974/71 bij verordening nr. 509/73 is aangevuld met een artikel 4 bis, in welks lid 2 wordt bepaald dat „in het handelsverkeer tussen de Lid-Staten en met derde landen ... de compenserende bedragen die ten gevolge van een waardedaling van de betrokken munteenheid van toepassing zijn, niet hoger (mogen) zijn dan de belasting bij invoer uit derde landen";

10 dat de tijdens de litigieuze exporten geldende compenserende bedragen zijn vastgesteld bij verordening nr. 218/74 der Commissie, met name in haar bijlage I;

11 dat de Commissie blijkens de ten processe gegeven uiteenzettingen bij de toepassing van artikel 4 bis van verordening nr. 974/71 de term „belasting bij invoer" in die zin heeft uitgelegd dat hij betrekking heeft op de heffingen, vastgesteld bij verordening nr. 120/67 van 13 juni 1967, houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector granen (PB blz. 2269), in welker artikel 13 bij invoer van basisprodukten de toepassing van een enkele heffing is voorzien, die wordt gesteld op het verschil tussen de prijzen op de wereldmarkt en de binnen de Gemeenschap geldende prijs, terwijl er volgens artikel 14 op verwerkte produkten een heffing wordt toegepast die bestaat uit twee elementen, te weten een „variabel element" dat overeenkomt met de invloed die de voor de basisprodukten vastgestelde heffing op de kostprijs dezer verwerkte produkten uitoefent, en een „vast element" ter bescherming van de verwerkende industrie;

12 dat de Commissie als gevolg van deze uitlegging ook bij een conjunctuur die medebracht dat er op het betrokken basisprodukt, maïs, geen heffing werd toegepast, in haar verordening nr. 218/74 voor de verwerkte produkten en wel met name voor zetmeelhoudende produkten, een compenserend bedrag

overeenkomend met het „vaste element" bedoeld in artikel 14 van verordening nr. 120/67, heeft gehandhaafd;

13 dat de uitlegging van de term „belasting bij invoer" waarvan de Commissie in haar verordening nr. 218/74 is uitgegaan, zich niet verdraagt met de artikelen 2, lid 2, en 4 bis, lid 2, van verordening nr. 974/71, bezien in het licht harer doelstelling;

14 dat de invoering van compenserende bedragen immers alleen maar dient om verstoringen vann de landbouwmarkten als gevolg van de koersschommeling van de munteenheden van sommige Lid-Staten te voorkomen, waarop ook is gewezen in de laatste overweging van de considerans van verordening nr. 974/71, volgens welke „de compenserende bedragen niet hoger dienen te zijn dan strikt noodzakelijk is om de invloed te compenseren van de monetaire maatregelen op de prijzen van de basisprodukten";

15 dat deze schommelingen krachtens artikel 2 van verordening nr. 974/71 voor de basisprodukten volledig moesten worden gecompenseerd, terwijl de compensatie voor de verwerkte produkten evenredig moest zijn aan de invloed die de prijzen van het betrokken produkt ondergingen door de toepassing van het compenserend bedrag op de prijzen van het basisprodukt;

16 dat volgens deze bepaling derhalve parallellie tussen de toepassing der compenserende bedragen op basisprodukten en op verwerkte produkten moet worden betracht;

17 dat men evenwel om te voorkomen dat er bij ontwaarding van de munteenheid van een Lid-Staat te hoge compenserende bedragen zouden worden toegepast waardoor de markten binnen de Gemeenschap zouden kunnen worden verstoord, in artikel 4 bis, lid 2, eerste alinea, heeft bepaald dat zij de „belasting bij invoer" uit derde landen niet mogen te boven gaan;

18 dat toepassing van deze bepaling er na het duurder worden van granen op de wereldmarkt toe heeft geleid dat de compenserende bedragen in de maïshandel

verdwenen zodra de cif-prijs was komen te liggen op het peil van de krachtens verordening nr. 120/67 vastgestelde drempelprijs;

19 dat het in zulk een situatie in strijd was met de doelstelling van verordening nr. 974/71 om als „belasting bij invoer" mede in aanmerking te nemen het vaste element van de heffing bij invoer van op basis van graan verwerkte produkten, dat wordt vastgesteld op grond van overwegingen die met de bescherming der verwerkende industrie verband houden en met genoemde doelstelling niets uitstaande hebben;

20 dat het in aanmerking nemen van dat element bij de berekening der in bijlage I van verordening nr. 218/74 vastgestelde percentages ertoe heeft geleid dat de exporteurs van verwerkte produkten een last te dragen kregen welke niet met de waardeschommelingen van de munteenheid in verband stond, waardoor hun concurrentiepositie is geschaad;

21 dat de eerste vraag derhalve in die zin dient te worden beantwoord dat de „belasting bij uitvoer" uit derde landen, bedoeld in artikel 4 bis, lid 2, van verordening 974/71, zoals gewijzigd bij verordening nr. 509/73, moet worden geacht bij de in artikel 1, lid 2, alinea b, van die zelfde verordening bedoelde produkten welker prijs afhankelijk is van die der produkten waarvoor in het raam van de gemeenschappelijke ordening der landbouwmarkten interventiemaatregelen zijn voorzien, alleen te bestaan uit het variabele element, dat bedoeld is om rekening te houden met de prijzen der basisprodukten;

22 Overwegende dat nu het antwoord op de eerste vraag sub a van het Tribunal d'instance ontkennend moet luiden, de tweede vraag niet meer behoeft te worden beantwoord;

Ten aanzien van de kosten

23 Overwegende dat de kosten door de regering van het Koninkrijk Denemarken, de regering van de Franse Republiek en de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, niet voor vergoeding in aanmerking komen;

24 dat de procedure ten aanzien van partijen in het hoofdgeding als een in de loop van het geding voor het Tribunal d'instance te Lille gerezen incident is te beschouwen, zodat die rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen;

HET HOF VAN JUSTITIE,

uitspraak doende op de door het Tribunal d'instance bij vonnis van 30 april 1974 gestelde vragen, verklaart voor recht:

De „belasting bij invoer" uit derde landen, bedoeld in artikel 4 bis, lid 2, van verordening nr. 974/71, zoals gewijzigd bij verordening nr. 509/73 moet worden geacht bij de in artikel 1, lid 2, alinea b van die zelfde verordening bedoelde produkten welker prijs afhankelijk is van die der produkten waarvoor in het raam van de gemeenschappelijke ordening der landbouwmarkten interventiemaatregelen zijn voorzien, alleen te bestaan uit het variabele element, dat bedoeld is om rekening te houden met de prijzen der basisprodukten.

Lecourt Ó Dálaigh Mackenzie Stuart

Donner Mertens de Wilmars Pescatore Kutscher

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op twaalf november negentienhonderdvierenzeventig.

De Griffier

A. Van Houtte

De President

R. Lecourt